

Adjon otthont Szeged a parasztfestők múzeumának

Paraszi képes szótár — ezzel a címmel illeti a Nép-szabadság kritikusa Juraj Lauko szarvasi születésű hentes-mészáros naiv piktor kiállítását a Csehszlovák Kultúra termeiben. Niko Piroszmanisvili grúz naiv festő remekait a Szépművészeti Múzeum márványtermében csodálják a látogatók. Még mindig „divat” lenne a vásárnapra festők üde, friss hangja a nagy művészetek minden próbált, sokkhatás-soktól fáradt művelőjének berkeiben? Azt hiszem, *többről van szó*, mint egy divat fáradt újraéledéséről. Talán eljött a kor, amely képes fölismerni a valódi értékeket akkor is, ha azok a hivatalos művészi élet palánkjain kívül születtek, s most a törvénytelen gyereket az őt megillető jogokba iktatja, adoptálja.

Jurij Lauko — aki disznózsírból mintázott alakjaival csalogatta üzletébe a vevőket — Bálint Jenő fölfedezte volt, Niko Piroszmanisvili vándorpiktorként, sokszor valóban egy tál lencsért árulta művészetét, a falusi fogadósok kíváncsiságára csendéletet vagy hívogató céglablát festve kosztért és kvártélyért. A szegedi, szorosabban véve algyői táj festője Suli András, szintén Bálint Jenő fölfedezte volt, s kezdetben ő is az algyői kocsmá falait díszítette virágcsendéleteivel. Életművére éppúgy illik a „paraszi képes szótár” meghatározás, mint szarvasi illetőségű művészársára, s a szakirodalom, éppúgy, mint a nemzetközi közvélemény, már évek óta számon tartja kevés — sajnos, nagyon kevés —, de kristályosan tiszta, gyermeken őszinte és igaz, tömör életművét. Életének utolsó két és fél évtizedét Szegeden töltötte, vagy inkább tengette a művészi önértékben sérült hajdani parasztfestő, s bár első gyűjteményes kiállítását *Ortutay Gyula* még az ő részvételével nyitotta meg a Szegedi Múzeum kupolájában, képei még mindig *vakágányon vesztegelenek, magánygyűjtők tulajdonában vannak*.

Suli András művei nem állnak egyedül, a hajdani geszterédi cipész, Gajdos János, Benedek Péter alkotásai szintén el vannak rekesztve a szélesebb körű érdeklődéstől. A híres-neves galgócrai rajzolószén, Van-kóné Dudas Juli szerencsésebb helyzetben van: talán az asszonyi szívósság, vagy szerencse tette, hogy az ő művészete már életében nagyobb teret kapott, hiszen *állami megrendelésre* dolgozhat, a balatonfüredi Marina hotel az ő általa megmunkált fallal ékes. De a magyar parasztfestők történetében ez ritka kivételnek számít. Jó lenne, ha a magyar parasztfestők képei otthonra találnának.

Mit lehetne tenni? Évek óta sok szó esik arról, hol lehetne gazdát találni a tűnőben levő paraszti életforma képi krónikáinak. Mórész Zsigmond néhány évtizeddel ezelőtt ezt írta egy Szeged környéki útja alkalmából: „Az ereszek alatt, a kerítések fölött, a fákban és galambdúcokban mindenütt paprikafüzérek. Valami olyan egzotikus dísz ez, hogy ennek kedvéért idegenforgalmat lehetne indítani Kalkuttától és Londontól kezdve akárhol, mert ez valami csodálatos specialitás.” Azóta az idegenforgalom — igaz, nem a paprika miatt — megindult. A város érdeke, hogy minél többet és érdekesebbet mutasson meg magából. Szeged alsóvárosa különleges „cou-

leur localt” mondhat magának. Talán elképzelhető lenne — s az idegenforgalmi látnivalók sorát is növelné — egy *napsugaras oromfalú ház megvétele, s tájmúzeummá való alakítása*, ahol a Mórész Zsigmond által megcsodált paprikafüzérek éppúgy vonzanak a városnéző idegent, mint az ott található, *ma már vitathatatlan értékű képek*. A csendes, kanyargós, a város egészétől olyannyira elütő jellegű utcácskák sajátos hangulatot árasztanak, s a rohamos lépésekben fejlődő nagyváros régebbi arcát, közelmúltját mutatnak az érdeklődőknek.

Úgy gondolom, hogy minden városnak azt kellene idegenforgalmának középpontjába állítania, ami más-
hol nem található, ami egyéb helyektől megkülönbözteti: Szegedet egy *parasztfestők múzeuma, megfelelő környezetbe elhelyezve, még vonzóbbá tehetné a látogatóknak*. Mint ahogy vonzó látványosság a zalaezerszegi skanzen, a nagyvásárosi szövőház, vagy a tihanyi tájmúzeum is — hogy csak néhány idevonatkozó példát említsünk. A késedelem ebben a kérdésben veszéllyel jár, más városok — sőt, mivel a képek nem védettek, külföldiek is — eszébe juthat ez az ötlet, s *Szeged lenne szegényebb egy szervezettséggel*, ha ez a gyűjtemény máshol találna végleges otthonra.

Kulka Eszter

Rékassy Csaba kiállítása

Rékassy Csaba művészetét bemutató kiállítás nagyon szép és igen tanulságos. Végsőjezet egy emberi művészi útjakaszon, és ezen keresztül az egyetemes művészet történetének jelentős állomásaira és eredményeire is figyelhetünk. Mester és ta-

nítvány Rékassy Csaba, jelentős mester és nagyszerű tanítvány. Olyan alkotó, aki egyforma mesterségbeli tudással és művészi hitelességgel bánik a legkülönbözőbb anyagokkal, az üvegtől a vörösrézre és kerámiára át a faig, és egyforma ihletettséggel készíti fametszetet, olajfestményt és kerámiaedényt. Ez a skála, melynek szélső pólusait talán a sárgarézmózdony és a történeti múzeum pályázatára készített szőnyegterv, a faragott faliszekrények és az olajképek jelzik, nemcsak műfaji sokféleséget mutat, de egy nagyformátumú képzőművész teljesítményét, maradéktalan kifejezési vágyát is. A mintegy 10 év természetű bemutatkozó kiállítás — a legrégibb alkotás 1961-es keletkezésű, az utolsót 1970-ben készítette a művész — alkotói utat is jelent. Mutatja a keresett lehetőségeket és a megtalált utakat. Az analízist, a világ felbontásának igényét a rézkarcok és metszetek szűrése lapjain, Bosch vízióit újrafogalmazó képeiben, a népmeséket és legendákat sorjázó fametszetek epikus részletein.

Kiállítását vasárnap nyitja meg dr. Dömötör János, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

T. L.

Mindenki fóruma

Még mindig ugyanaz a téma van az asztalon és ugyanazok ülnek a „vallatopadon”. Maradunk tehát a gáznál, és folytatjuk a DÉGAZ igazgatójának, dr. Varga Jánosnak, a városi tanács osztályvezetőjének, Tölgyesi Bélának és az IKV igazgatójának, Kószó Józsefnek válaszait.

Kiásvott gödrök, felbontott utak...

Botladozunk a felásvott utakon, kerülgetjük a kihányt buckákat, miért nem gyorsítják meg vezetékeképítés után a helyreállítást, kérdezik sokfelől: dr. Gyürki Gyuláné, Földi Dezső, Simon István, Kátai Ferenc, Katona Zoltán, Tanczos György, Temesvári József.

A gázvezeték-építést több vállalat végzi Szegeden, és nem egyforma felkészültséggel. De a legoptimálisabb esetben sem lehet a munkafolyamatokat 6—8 hétnél rövidebbre venni. Árokásás, csőelhelyezés, hegesztés, többszöri nyomáspróba, hatósági és szakvizsgálatok, szigetelés, biztonsági berendezések felszerelése, betömés, tömörítés, ülepítés, úthelyreállítás... — ez a sora. Ha valami hiba van, ez az idő elnyúlik. Teljes biztonságra kell törekedni, ezzel nem lehet sietni, semmiféle könnyelműséget nem tűrhetünk, hiszen életvédelemről van szó. A 6—8 hétből így lesz, és így lehet esetenként 2—3 hónap is, anélkül, hogy a legkisebb bűnös mulasztás vagy szervezeti hiány volna, pedig még ilyen is előfordul a nagy munkaakcióban.

Az úthelyreállítások november óta azért szünetelnek, mert ilyen időjárási viszonyok között nem is lehet és nem is szabad utakon betonozni. Az Arany János u., az Aradi vértanúk tere, a

Mit miért nem? Mi hagyja? Mikor? Mikor? Mikor? Miért?

VÁLASZOK A TANÁCSSTAGOK BESZÁMOLOIN ELHANGZOTT KÉRDÉSEKRE

Somogyi u., a Dóm tér és más utcák lakóinak panaszán ezért csak márciustól tudunk segíteni.

Ki fizeti a költségeket?

Kit milyen kötelesek tehelnek a gázkorszerűsítésben? Ki mit fizet, kinek mi jár? — fogalmazta meg sok városi lakó kérdéseit Solti Mihályné, Joó Sándorné és Tarnai Béláné.

A gázhasználat korszerűsítésével járó költségeket állami lakóházakban az IKV finanszírozza, ott is, ahol eddig nem használták a gázt. Ez a korszerűsítéssel együtt jár.

Ha állami házban magántulajdonú készülék van, és azt nem lehet betételekkel átalakítani, akkor a DÉGAZ új készüléket ad bérletben. Ha a régi készülék az IKV-é, akkor az vásárolja meg az újat. Magántulajdonú házakban a DÉGAZ ingyen cseréli ki a már használt, törvénytelen bejelentett készülékeket.

A IV. ötéves tervben 90 millió forintja van az IKV-nak a lakások gázellátásának korszerűsítésére, tervezésére, belső vezetékcseréire és gázkészülékekre. Ebből eddig 5 és fél milliót használtunk fel. Egy-egy lakás gázellátásának átalakítása, berendezéseinek cseréje 20 000 forintba kerül átlagosan. Ebből a pénzből tehát korszerű fűtést, felszerelést biztosítunk körülbelül négyezer lakásban.

Az idén 18 millió forint értékű munka elvégzésére van ígért kapacitás, melyből tízet az Építő Ktsz. vállalt. Ennek realitása kétséges számunkra.

1971-ben 310 lakásban végeztük el ezt a korszerűsítést. Az IKV valóban nem

tudja a belső átszereléssel követni a DÉGAZ-t. Segítené az, ha az anyagilag erősebb bérlet a költséget megelőlegezné, amit bérbe-számítás módján fizetne vissza az IKV, teljes összegben.

És a közületek?

A város levegőjének tisztasága és a gazdaságos energiafelhasználás nagyobb szorgalmat követelne kázan-jaik korszerűsítésében a belvárosi intézményektől is, — mondták felszólalásukban többen is a tanácsstag-beszámolókon. Kényszeríteni nem lehet őket? És mi lesz a szénfűtőes lakóházak kázanokkal?

1972-ben a Városgazdálkodási Vállalatnál megalakult a fűtőcsoport. Ez a lakóházak egyedi és tömbfűtőes foglalkozik, de a szilárdtüzelésű kazánokat nem vette át, így azok addig az IKV kezelésében maradnak a lakóházakban, amíg szénhidrogénfűtésre át nem alakítják őket.

Az IKV üzemeltetésében öt szilárdtüzelésű kazán van. Elhatározott szándékunk, hogy a Lenin krt. 36—38. sz. épületben levő tömbfűtést elszakítsuk a többi folyamatosan átalakítottak. A program elkészült, a tervezés folyik, fedezet van rá.

A fűtőkörieten belül már valamennyi intézmény földgázfűtésre rendezkedhet be. 1973-ban a két körút között és valamennyi főútvonalon ugyancsak.

A tanács ezeket az intézményeket rendeltetéssel kötelezheti a fűtés korszerűsítésére. Az Országos Tervhivatal a teljes korszerűsítési összeget biztosítja is számukra, ha kivitelezési tervdokumentációval és érvényes kivitelezési szerződéssel rendelkeznek.

Befejeződtek a félévi vizsgák az egyetemeken, főiskolákon

Eredményesen fejeződtek le a rendje alapján ugyanis a hazánk 62 felsőoktatási intézményének nappali, esti és levelező tagozatain az első félévi vizsgák. A különböző tagozatokon együttvéve mintegy 86 ezer egyetemista, főiskolászott adott számot felkészüléséről. Az első gyorsmérés szerint a több mint 56 ezer nappali tagozatos, nyolcezer esti és 22 ezer-nél is több levelező hallgató többsége

általában jól felkészülten jelentkezett vizsgára.

A kedvező helyzet a szakemberek véleménye szerint nagyban az érvényben levő vizsgaszabályzatnak is köszönhető. A vizsgák jelen-

legi rendje alapján ugyanis a lehetőség nyílik, hogy az egyes egyetemek, főiskolák a helyi sajátosságokhoz, igényekhez és feladatokhoz igazítsák részletes előírásaikat, a hallgatók önállóan oszthaták be vizsgaidejüket, tervszerűen készülhetnek a számadásra.

Nagyobb lehetőségeket kapnak a vizsgarend kialakításában az ifjúság képviselői is: megnövekedett a KISZ szerepe és hatásköre, de egyáltalán felelősségérzete is.

A munkás- és parasztszármazási fiatalok a korábbi évekhez képest eredményesebben zárták első félévi munkájukat.

Általában országsszerte javult a tanulmányi átlageredmény, bár még sok helyen gondot jelent, hogy nagyobb hangsúlyt helyeznek a tananyagrészek emlékeztetőre, mint az önálló gondolkodási és munkakészség fejlesztésére.

A tanulást változtatlanul nehezíti néhány elavult tankönyv, egyetemi jegyzet is.

Ezzel szemben évről évre változatosabb és sokrétűbb vizsgáztatás módszere, s a hető el eredmény.

jelenlegi számadás is előrelépést jelentett a korszerű követelményeihez.

A második félév oktatási politikai feladatairól szólva a felsőoktatás illetékes szakemberei hangsúlyozták: a képzés célrendszerének, logikájának, a tanulmányi idő optimális kihasználása, a hallgatók energiáival való észszerű gazdálkodás egyaránt megköveteli, hogy a képzésben részt vevő tanszékek munkája összehangolt legyen.

Minden tantárgynak szervesen kell beépülnie a képzés logikai rendszerébe, meg kell találni a természetes kapcsolódási pontokat, az egymásra épülő összefüggéseket.

Ezzel el kell érni, hogy megszűnjének a tananyagban a felesleges ismétlődések, át-fedések, és a legesszerűbb munkamegosztás alakulhas-son ki az egyes tantárgyak tanításában és tanulmányozásában. Keresni kell azokat a módszereket, amelyeknek segítségével a hallgatók önálló gondolkodásra és munkára nevelhetők, és me-lőzni azokat az elavult meto-dikákat, amelyeknek alkalmazásával ma már nem érvizsgáztatás módszere, s a hető el eredmény.

Mister és Miss Volánturist

Már 15 ország érdeklődik a nyári rendezvény iránt

Tizedszer rendezi meg a szegedi Volán utazásiroda Szegeden a nemzetközi turistatálalkozót. A július 24-től augusztus 3-ig tartandó rendezvény iránt már most, a tél derekán is nagy az érdeklődés. Eddig 15 országból közel ezer jelentkezéssel kell számolnia a rendezőknek, s ez a szám június 1-ig, a jelentkezési határidőig még bizonyára növekedni fog. Különösen Bulgáriában és Lengyelországban készülnek sokan a szegedi nyári felfedezésére vagy éppen újralfedezésére. A jelentkezőknek 80 százaléka eszperantista.

A rendezvény két védnöke az eszperantó turista világ-szövetség, melynek Rotterdamban a központja, illetve a Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága. A találkozó érdekesnek ígérkező programját is egy hazai és egy nemzetközi szervező bizottság állította össze a közös igényeknek megfelelően és az ünnepi alkalomhoz méltóan.

A rendezvények központja a tudománygyetem gyakorló általános iskolájában. Április 4. üti épületében lesz, ahol állandó ügyelet foglalkozik a turisták kérésmeivel, elhelyezésével, pénzügyeivel. A vendégek számára a Volán már lefoglal-

tatta az újszegedi Móra Ferenc kollégiumot is szállással, de magánházakban is számos szobát biztosított.

A turistatálalkozó bővelkedni fog érdekes eseményekben. A postás eszperantisták például ezekben a napokban fogják megrendezni európai szakmai konferenciájukat, lesz ifjúsági találkozó és nemzetközi kulturális rendezvény is. Ilyen eseten fog eszperantó nyelvű előadást bemutatni a szófiai eszperantó színház, Maria Angelova bolgár operaénekesnő pedig ugyancsak eszperantó nyelven ad majd elő áriákat. Mindez csak ki-gészíti a Szeged és környékének megismerését célzó programot: a városnéző sétákat, a dóm orgonakoncert-jét vagy éppen az Otello szabadtéri előadását.

A jubileum alkalmából megválasztják idén a Mister és Miss Volánturist Fesztivál cím érdemes tulajdonosait. Fényképezőgéppel Szegeden címmel pedig fotópályázatot hirdetnek. Aki tudni akar, az is megtalálja számítását: a rendezvény idején tíz nyelven tartanak nyelvgyakorló előadásokat, az idegenvezetők, előadók, oktatók pedig 15 nyelven tájékoztatják a világ minden részéről ideseregülő turistákat.

Fejlesztik a záhonyi átrakót

Hétfőn az 1972. évi vasúti nemzetközi szállításokat szabályozó magyar—szovjet tervezetű tárgyalás kezdődött Budapesten. A tanácskozásba a hét folyamán a jugoszláv vasutak képviselői is bekapcsolódnak. Az értekezlet tárgyalnak a két, illetőleg három ország közötti múlt évi tranzit- és import-export-szállítások teljesítéséről, és egyeztetik az idei szállítási terveket.

A tanácskozás résztvevői megvitadják a záhonyi átrakó körzet további fejlesztésének lehetőségeit, majd szombaton jegyzőkönyv-aláírással fejeződik be a három ország közti megbeszélés.